

Stokholmas un Upsalas mācītāja Kārļa Žola ceļa vārdi jaunai nedēļai

6. februārī

Viens no lielajiem 20. gadsimta atklājumiem, kura patiesā nozīmība vēl arvien tikai tiek aptverta, ir tā sauktā Nag Hammadi bibliotēka – senu kristiešu tekstu apkopojums, kas nāca gaismā 1945. gadā izrakumos Ēģiptē. Viens no tur atklātajiem tekstiem, kuru skaitā ir arī mūsu laikā plašāk pazīstamais Toma evaņģēlijs, ir arī mazāk zināmais, tā sauktais Filipa evaņģēlijs (kurš arī izdots latviski), un, kura izcelsmes laiks tiek datēts ap 180. - 250. gadu. Mani uzrunā kāds pavisam neliels tā fragments. Mana tulkojuma versijā tas ir šāds: *“Jēzus parādījās viņiem nevis tāds, kāds viņš bija, bet, kā katrs pats to varēja uztvert... Viņš atklājās varenajiem kā varens, mazajiem kā mazs. Viņš atklājās eņģeļiem kā eņģelis un cilvēkiem kā cilvēks...”* Tātad, te arī tiek pausta doma, ka mēs vispirmām kārtām pieņemam to, ar ko spējam salīdzināties, un arī izprotam Dievu un garīgās realitātes un to darbību atbilstoši savas apziņas robežām. Taču, šobrīd, šķiet, arvien izteiktāk jāsatop jautājums: vai spēsīm savas salīdzināšanās robežas paplašināt, vai spēsīm sevī atrast kopīgo ar to, kas šķitis svešs? Un, vai vienu vai otru, iespējams - šauru iemeslu dēļ kādam citam neliksim pieņemt tieši tās paradigmas, ar kurām, vienkārši, paši salīdzināties?

Protams, Filipa evaņģēlijs neatrodas tā sauktajā kristīgajā kanonā – tradicionālo kristīgo rakstu ietvarā. Taču šobrīd mēs neizbēgami sastopamies ar visdažādākajiem izziņas avotiem, kuri liek domāt atvērti un neierasti, un, kuri jāizvērtē pašiem, nevis tikai jāpaļaujas uz iepriekšējo autoritāšu viedokļiem. Tas attiecas praktiski uz visām esības sfērām. Šo patiesību kārtējo reizi pieredzam arī tagad, mūsu sabiedrībā, kad spēcīgi iezīmējas pavisam nesenu, it kā autoritatīvu spriedumu šaurība, ierobežotība; nereti atklājas, ka jēgpilnas atbilstības realitātei tur ir maz.

Pirms pavisam neilga laika atzītie “vienīgie” problēmu risinājumi var izrādīties nebūt ne vienīgie un, ļoti iespējams – arī ne pareizie. Lai gan matemātikas zinātnie pilnīgi pareizi saka, ka $2 \times 2 = 4$, taču cilvēka būtība un nereti, arī pati dzīve, ir plašāka par definīcijām. Un tomēr vēsture rāda, ka tie, kā rokās ir varas instrumenti, sev izdevīgos uzstādījumus ir gatavi pasniegt, izplatīt un aizstāvēt arī autoritāri, tā arvien no jauna gribot vai negribot veidojot autoritāras kopienas, organizācijas, valstis. Un, kā izrādās, autoritārisms var būt gan ar konservatīvu, gan “progresīvu” saturu. Tādēļ, vai esi gatavs uz kaut ko dziļāku, nekā piesliešanos vienam vai otram viedoklim, partijai, reliģiskai vai sekulārai organizācijai? Vai spēj iztēloties savas uztveres spējas maiņu, un iespējams – arī saskarsmes maiņu ar sevi un citiem? Varbūt to pieredzēsīm arī šīs krīzes rezultātā?